

ÕIEND
HALDUSJÄRELEVALVE TEOSTAMISE KOHTA
VORMSI LASTEAED-PÕHIKOOLIS

I SISSEJUHATAV OSA

1.Vormsi Lasteaed-Põhikool on Vormsi Vallavalitsuse hallatav õppeasutus aadressil Hullo küla, Vormsi vald, 91301, Lääne maakond. Tegutsemise vorm: ühe asutusena tegutsev üldhariduskool ja lasteasutus.

2.Haldusjärelvalvet teostati lasteaed - põhikoolis maavanema 15.09.2014 korralduse nr 1-1/2014/130 „Temaatilise haldusjärelvalve teostamine Lääne maakonna koolides ja lasteasutustes 2014/2015. õppeaastal“ alusel. Järelevalve prioriteet üldhariduskoolides ja koolieelsetes lasteasutustes 2014/2015. õppeaastal on lapse ja õpilase individuaalsete vajaduste ja võimetega arvestamine õppe- ja kasvatusgevuses. Eesmärk on hinnata, kuidas on igale lapsele ja õpilasele loodud arenguks vajalik eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ning arendav õppe- ja kasvukeskkond (haridus- ja teadusministri 12.05.2014 määrus nr 15 „Haldusjärelvalve prioriteedid, temaatilise järelevalve teostamise, selle tulemuste vormistamise ja tulemustest teavitamise kord 2014/2015.õppeaastal).

3.Haldusjärelvalvet Vormsi Lasteaed-Põhikooli juhtimise ning kooli tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle teostas Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna nõunik Mare Tereping.

4.Haldusjärelvalve toimus ajavahemikul 27.10 - 05.11.2014

5. Järelevalve eesmärk Vormsi Lasteaed-Põhikoolis: Saada ülevaade

a) kuidas on korraldatud koolieelse lasteasutuse ja põhikooli kui ühe asutusena tegutseva haridusasutuse juhtimine ning õppe- ja kasvatusgevus, tagamaks uue õpikäsituse rakendamine ja loomaks keskkonda, mis toetab iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut;

b) kuidas on tagatud iga õpilase arengu toetamine ühes maakonna väikestest põhikoolidest, mis asukoha tõttu väikesaarel on mõneti maakonna muust hariduselust eraldatud, kus õpe toimub liitklassides, neljale õpilasele rakendatakse koduõpet, kahe õpilase puhul rakendatakse distantsoõpet individuaalse õppekava alusel ja ühe õpilase puhul individuaalset õppekava pikaajalise õppest eemalviibimise ja sellest tingitud ajutise õpiraskuse tõttu.

6. Haldusjärelevalve käigus kasutatud meetodid: vestlused/intervjuud direktori, õpetajate ja õpilastega ning kooli pidajaga; tundide vaatlused ja tagasiside õpetajatele; küsitlus õpilastele; tutvumine õppeasutuse dokumentatsiooniga elektroonilistes dokumendikeskkondades Amphora, Google App for Education ja paber kandjal ning Eesti Hariduse Infosüsteemis (edaspidi EHIS) olevate andmetega tutvumine ja nende analüüsimine.

7. Vormsi Lasteaed-Põhikoolis käib/õpib EHISe andmetel seisuga 27.10.2014 lasteaia osas 15 last ja põhikooli osas 21 õpilast; pedagoogide üldarv on 12.

II OLUKORRA KIRJELDUS

1. Haridusasutuse juhtimine ning õppe- ja kasvatustegevus.

1.1. Põhimäärus

Vormsi Lasteaed-Põhikooli põhimäärus on kehtestatud Vormsi Vallavolikogu määrusega nr 13 29. detsembril 2011. Järelevalve käigus selgus vajadus kehtivat põhimäärust täiendada, arvestades nii põhikooli ja gümnaasiumiseaduses (PGS) kui koolieelse lasteasutuse seaduses (KLS) haridusasutuste põhimäärusele esitatud nõudeid. Hoolekogu ja vallavalitsusega on täienduste-paranduste vajadust arutatud, kuid täienduste tegemine pole lõpule viidud. Põhimääruses pole sõnastatud kooli tegutsemise vorm - ühe asutusena tegutsev üldhariduskool ja lasteasutus. Põhimääruses on märkimata, kas koolis toimub statsionaarne ja/või mittestatsionaarne õpe. Lastevanemate ja laste õigused ja kohustused lähtuvad põhimääruses ainult PGS-st ja mitte KLS-st. Põhimääruse § 4 ja 5 pealkirjad vajavad ümbersõnastamist vastavalt „Lasteaed-põhikooli juhtimise alused“ ja „Lasteaed-põhikooli personal (koolitöötajad)“. Parandada tuleb ka hoolekogu tööd puudutavate paragrahvide sõnastust. Põhimäärus on avalikustatud lasteaed-põhikooli veebilehel.

1.2. Arengukava

Arengukava pealkiri on Vormsi Lasteaed-Põhikooli arengukava, kuid sõnastuse järgi võib öelda, et see puudutab kooli osa. Arengukava on koostatud ajavahemikuks 2014- 2018 ning see lähtub Vormsi valla arengukavast 2011-2025. Arengukava kinnitatud versioon on avalikustatud lasteaed-põhikooli veebilehel. Käesoleval õppeaastal on koostamisel uue arengukava redaktsiooni projekt, mis kirjeldab koolikeskselt eesmärges seoses iga õppija vajaduste arvestamisega ja õppe-kasvatustöö kaasajastamisega.

Arengukavale on lasteaed-põhikooli õppenõukogu arvamuse andnud; dokumendikeskkonnas Amphora leidunud protokollides seda fikseeritud ei olnud. Kooli pidaja poolt on arengukava kinnitatud 17.jaanuaril 2014 volikogu määrusega nr 1. Direktor on hoolekogule arengukava tutvustanud ning hoolekogu on suuliselt arvamuse andnud, otsusena seda hoolekogu protokollides fikseeritud pole. Kooli pidaja pole kehtestanud korda, mis selgitaks, millal ja kuidas direktor annab aru lasteaed-põhikooli arengukava täitmisest. Lasteaet-põhikooli põhimääruses on kirjas, et direktor on aruandekohustuslik vallavalitsuse, vallavolikogu ja hoolekogu ees.

1.3. Õppekava

Kooli õppekava üldosa ja lasteaia õppekava on eraldiseisvad dokumendid. Mõlemad on avalikustatud lasteaed - põhikooli veebilehel. Ainekavad avalikustatud ei ole. Põhikooli osa õppekava on läbi arutatud kooli õppenõukogu poolt 29.08.2013, protokoll nr 6; kinnitatud direktori poolt 13.09.2013 käskkirjaga nr 1-9/8/2013 ja muudetud 30.09.2014 käskkirjaga nr 1-9/19/2014.

Lasteaia osa õppekava on kinnitatud viimati 2005. aastal tollase lasteaia direktori poolt, kuid fikseeritud see ühegi dokumendiga pole. Koolieelse lasteasutuse seaduse § 16 kohaselt on lasteasutuse õppe- ja kasvatuskorralduse aluseks õppekava, mis vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava viimane versioon on jõustunud 01.09.2008. Lasteasutuse õppekava peab sellest lähtuma, olema kinnitatud lasteaed-põhikooli direktori poolt pedagoogilise nõukogu ettepanekul ja saanud hoolekogu arvamuse.

1.4. Sisehindamine

Sisehindamise aruannet koolil ei ole. Viimase 12 aasta jooksul on koolil vahetunud 13 direktorit. Praeguse direktori sõnul on kooli dokumentide hulgas varasemast ajast üksikuid sisehindamise aspekte puudutavaid märkmeid, kuid kompleksset sisehindamist läbi viidud ei ole ning puudub ka sisehindamise aruanne. Sisehindamise läbiviimise kord on kehtestatud lasteaed-põhikooli direktori käskkirjaga – 4.03.2013 nr 1-9/4/2013. Kooli ÕN koosoleku protokollis nr 6 29.08.2013 on fikseeritud, et 2013/2014.õa eesmärkide arutelu on toimunud tuginedes sisehindamise aspektidele. Samu kriteeriume on kasutatud ka kooli arengukava koostamisel. Seega võib öelda, et kool tegeleb sisehindamisega, kuigi tegevus pole sisehindamisena dokumenteeritud.

1.5. Kodukord

Nii lasteaia kui kooli kodukord on avalikustatud lasteaed-põhikooli veebilehel. Kooli kodukord on kehtestatud direktori käskkirjaga 09.10.2013 nr 1-9/13/2013. Hoolekogu on arvamuse andnud ja see on fikseeritud 9.10.2013.a protokollis.

1.6. Hoolekogu

Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoolekogusse kuulub 9 liiget. Pidaja on kehtestanud selle moodustamise ja töökorra lasteaed-põhikooli põhimääruses. Hoolekogu koosolekute protokollid on elektroonilised ja asuvad avalikus dokumendikeskkonnas Amphora. Viimane seal leidunud koosoleku protokoll kannab kuupäeva 3.aprill 2013. Hoolekogu esimehe saarelt lahkudes aasta tagasi uue esimehe valimist ei toimunud, ühel hoolekogu liikmel paluti juhtimine üle võtta. Koosolek toimus ka oktoobris 2013, kuid järelevalve perioodil selle kohta protokoll Amphora keskkonnas ei olnud.

1.7. Haridusasutuse pidaja

Koostöö lasteaed-põhikooli ja pidaja vahel toimub vallavanema ja kooli direktori omavaheliste kohtumiste ja aruteludena. Vallavanem tunnustab praeguse direktori tegevust ja arenguplaane ning on valmis igati kooli toetama. Kooli tugevusteks peab ta õpilaste ja õpetajate suhtarvu, mis võimaldab pedagoogidel jõuda iga õpilaseni, ning innovaatilise mõtteviisiga direktorit. Puudusena nimetab ta seda, et saare kogukond on väike ja see ei võimalda nõ loomulikku anonüümsust, mida iga inimene vajab. Vormsi vallal on sotsiaaltöötaja, kes vajadusel on valmis tegema koostööd kooliga. Kuna õpilaste arv saarel lähiaastatel ei kasva, kuid kooli tegevus tahetakse igal juhul säilitada, kaalutakse võimalusi oma niši laiendamiseks läbi hariduslike erivajadustega õpilaste ja distantsõppe toetamise. Koolimaja nõuab ehitusressurssi remonditöödeks ja õpikeskkonna kaasajastamiseks; praegu puuduvad kaasaegsed sportimisvõimalused.

2. Lapse ja õpilase individuaalsete vajaduste ja võimetega arvestamine õppe- ja kasvatustegevuses

2.1. Juhi, õpetajate ja tugispetsialistide koosseis ning ettevalmistus

Lasteaed-põhikooli töötajate koosseis on kinnitatud pidaja poolt vallavalitsuse korraldusega nr 15 10.04.2014. Vormsi Lasteaed-Põhikooli juhib direktor, kes on selles ametis alates 15.augustist 2012. EHISes on direktori tasemeharidusena kirjas bakalaureus, kuid 1982. aastal Tallinna Ülikooli matemaatika ja füüsika eriala lõpetanud, mida direktor on, peaks see olema võrdsustatud magistritasemega.

Vormsi Lasteaed-Põhikooli töötajate koosseis ei näe ette õppealajuhataja ametikohta. Lasteaia õpetajate kvalifikatsioonid vastavad nõuetele ja on vastavuses EHISesse märgituga. Rühmal on kaks õpetajat, kummagi ametikoha suurus on 1,0 ja üks õpetaja abi.

Kooliosas oli õppeaasta alguses lisaks direktorile 10 õpetajat. I kooliveerandi lõppedes lahkus inglise keele ja kunsti õpetaja eraelulistel põhjustel töölt. Osa nooremate klasside tundidest on asendatud kolleegide poolt; osaliselt on õppetöö korraldatud tsükliõppena, inglise keele tunde ei toimu uue õpetaja leidmiseni, need on asendatud teiste ainetundidega. Üks õpetaja viibib rasedus- ja sünnituspuhkusel.

Üheksast õpetajast kuue kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kolme õpetaja kvalifikatsioon ei vasta nõuetele: kahel klassiõpetajal on veel käsil õpingud magistriõppes; käsitöö ja kodunduse õpetajal on keskharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus. Kuna käsitöö ja kodunduse õpetaja nädala tunnikoormus on vaid 3 tundi, on väikesaare tingimustes raske kvalifitseeritud spetsialisti leida, ja raske kui mitte võimatu on leida ka õpetaja kvalifikatsiooniga inimest, kes oskaks õpetada Vormsi rahvuslikku käsitööd, nii nagu praegu seda osatakse. Direktor on sõlminud temaga tähtjalise töölepingu üheks aastaks. EHISesse kantud andmed õpetajate kvalifikatsioonide ja ametikohtade suuruste kohta on õiged.

Lasteaed-põhikooli õpetajad ja direktor on osalenud kolme viimase õppeaasta jooksul õpilase arengu toetamise ja individuaalsete vajadustega arvestamise teemalistel täienduskoolitustel kokku mahus 315 tundi.

2.2. Laste ja õpilaste arengu toetamine.

Lasteaia osas on üks liitühm, milles käivad 2-7-aastased lapsed, jooksvall õppeaastal 15 last. Käesolevast õppeaastast alates töötab lasteaia kaks õpetajat ja üks õpetaja abi. Kolmel päeval nädalas on hommikupoolikul alates kella üheksast kuni lõunase laste magamaminekuni tööl mõlemad õpetajad ja õpetaja abi. Neil päevadel toimuvad õppe- ja kasvatustegevused kahes grupis – üks õpetaja tegeleb nooremate, teine vanemate lastega. Ülejäänud päevadel on kogu päeva tööl üks õpetaja ja õpetajaabi.

Igal lapsel on arengumapp, millesse kogutakse tema loovtööd ja arengut kirjeldavad vaatlustabelid ja/või arengukaardid. Igas kuus täidetakse õpetajate poolt iga lapse kohta arengukaart, millel hinnatakse lapse üldist seisundit (tervis, isu, uni jms), eneseteeninduse-, suhtlemis- jm oluliste oskuste ning kujunevate õpioskuste arengut. Lapsevanema ja lapsega peetakse kord aastas arenguveustus, mille tulemusena õpetaja ja lapsevanem täidavad koos arengu jälgimise tabeli lapse tunnetus- ja õpioskuste ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujunemise hindamiseks. 6-7-aastaste laste arengu kirjeldamiseks täidetakse koolivalmiduskaart.

Eripedagoogikaalase väljaõppe läbinud õpetaja kasutab laste arengu analüüsimiseks Strebeleva meetodit, mis aitab jälgida lapse vaimset ja sotsiaalset arengut, märgata individuaalseid iseärasusi ning hinnata lapse õpetatavust. Jälgimistulemuste fikseerimiseks on olemas vaatluskaardid 1-2-, 3-4-, 4-5-, 5-6- ja 6-7-aastaste laste kohta.

Lasteaed kui õppeasutus väärtustab kunagiste edumeelsete Vormsi koolmeistrite missiooni – rakendada õpetegevuses kodulooalaseid materjale, et selle kaudu süvendada armastust lähema koduümbruse ja looduse vastu. Selle kinnituseks on valminud lasteaia oma aabitsate sari: Vormsi kodukoha-aabits, Vormsi keskkonna-aabits, Vormsi metsa-aabits ning oma kalender Vormsi põnnide kuunäitaja 2012. Aabitsad on valminud õppe- ja kasvatustöö käigus ning õppe- ja kasvatustöö jaoks. Need sisaldavad laste poolt joonistatud pilte, sõnastatud motosid ja seletusi, samuti õpetajate poolt koostatud tekste ja pildistatud fotosid. Aabitsate koostamisse on kaasatud kõik lapsed. Lasteaia hoov on kujundatud mini-Vormsiks, selles on vähendatud kujul olemas saare olulised tunnuskohad.

Kord aastas tehakse lastevanemate hulgas rahuloluküsitlus, selgitamaks arengusuundi koostöök lastevanematega. Õppeaasta lõpul koostavad lasteaiaõpetajad lastevanematele ja vallavalitsusele kirjaliku ülevaate planeeritud tegevustest ja eesmärkide täitumisest.

Kooliosas toimub õppetöö liitklassides. Lasteaed-põhikooli 21-st õpilasest seitse, ehk 33% õpib

individuaalse õppekava (IÕK) alusel (Tabel 1). Seega on iga päev õppetundides koolimajas 14-15 õpilast. Ühes õppetunnis ühe õpetajaga on õpilasi kaks kuni kuus. See iseenesest loob võimalused, et kõik õppijad saavad õpetaja poolt märgatud ja jälgitud ning vajadusel individuaalselt juhendatud. Kui õpilasterohkes klassis võib juhtuda, et õpetaja ei jõua kõiki õpilasi piisavalt juhendada, siis nii väikese õpilaste arvuga klassis, nagu on seda Vormsi Lasteaed-Põhikoolis, võis mõnes õppetunnis märgata, et õpetaja teeb liiga palju õpilase eest ära.

Vormsi Lasteaed-Põhikooli põhimõtet – iga õpilase individuaalsus peab saama toetatud, realiseeritakse ka sel moel, et iga õpilane valib lisaks ühe ainetunni, mis kõige enam tema huve toetab ning selles tunnis tegeletakse ainega õppekavaüleselt, enam õpilase huvidest lähtuvalt.

Arenguvestluse korraldamise tingimused ja kord (arenguvestluste läbiviimise põhimõtted) on kooli direktori poolt kehtestatud ja kinnitatud käskkirjaga 30.09.2013 nr 1-9/3/2013. See on käsitletav juhendmaterjalina, kuna sisaldab erinevaid juhendeid õpilastele eneseanalüüsilehtede koostamiseks ja neist kokkuvõtete tegemiseks. Samas on küsimused lapsevanemale; need aitavad keskenduda lapse arengu olulistele aspektidel ning aitavad mõista kooli ja kodu koostöö olulisust.

Protokollides polnud fikseeritud, et õppenõukogu ja hoolekogu oleks arenguvestluste juhendmaterjali kohta arvamuse andnud. Direktori sõnul kiitis hoolekogu materjali heaks 9.10.2013 koosolekul. Koduõppel ja distantsõppel olevate õpilastega arenguvestlusi ei toimu, sest nende kohtumine koolis õpetajatega on individuaalne ja õppe-eesmärgid arutatakse alati läbi.

Järelevalve käigus uuriti 4.-9.klassi õpilastele rahulolu kooli vaimse ja sotsiaalse õpikeskkonnaga; kuidas õpilased tajuvad, et õpetajad kaasavad neid hindamisse, sh rakendatakse kujundavat hindamist ning kuidas õpilased tajuvad, et nende individuaalset arengut toetatakse. Küsimustik koosnes 33 väitest ning õpilased hindasid neist igäüht 4-pallisel skaalal: a) alati; b) sageli, pea-aegu alati; c) vahel harva; d) ei, mitte kunagi.

Küsimustiku täitis 9 õpilast, mis on 90% 4.-9.klassis iga päev koolis käivate laste arvust.

Väited, mille kohta 100% õpilastest märkis, et see on nii „alati“:

- Minu õpetajad on abivalmis
- Tunnen ennast kooli turvaliselt
- Kui jään õppimisega hätta, saan õpetajalt abi küsida

Väited, mille kohta 88% õpilastest märkis, et see on nii „alati“ ja 12%, et „sageli, pea-aegu alati“

- Olen iseseisev ja vastutan oma õppimise eest

- Õpetaja aitab mind nii palju kui vajan
- Olen koolis rahul ja õnnelik

Väite puhul „koolis saan teada, milles ma olen andekas“ märkis 6 õpilast (66%), et see on nii „alati“; 2 õpilast ehk 22%, et „sageli“ ja 1 õpilane ehk 11%, et „vahel harva“.

Andmaks hinnangut konstruktivistliku õpikäsituse rakendumisele õppe- ja kasvatustöös, külastas nõunik järelevalve käigus iga aineõpetaja poolt antud kahte tundi ja tegi märkmeid vaatluslehele, kus olid kirjeldatud õpetaja tegevused, mis lähtuvad konstruktivistlikust õpikäsitusest ja toetavad õppija iseseisvuse ja vastutuse kujunemist ning õpimotivatsiooni. Pärast tundide lõppu andis nõunik õpetajale tagasisidet ja soovitusi.

Kokkuvõte vaadeldud tundidest:

- ükski õpetaja ei nimetanud tunni eesmärki ega küsinud, kas ja kuivõrd õpilased on tunni alustamiseks valmis;
- pooled õpetajatest tegid häälestus- või soojendusharjutuse;
- kõik õpetajad ütlesid õpilastele tunni teema ja selgitasid, mida tunnis tegema hakatakse; mõned õpetajad täpsustasid ka, miks seda tegema hakatakse;
- õhkkond oli üldiselt õpilast toetav, rahulik ja rõõmus, õpetajad olid julgustavad ja innustavad;
- enamasti seostati õpitavat igapäevaeluga;
- õpilased said rääkida oma mõtetest.

Soovitused nõuniku poolt õpetajatele toetamiseks konstruktivistliku õpikäsituse rakendamist:

- kaasata õpilasi õpieesmärkide püstitamisse ja sõnastamisse ning rakendada meetodeid, mis võimaldaksid tunni lõpul anda hinnangu nende saavutamisele;
- arutleda õpilastega õpioskuste, õpieesmärkide ja kujundatavate üldpädevuste olulisuse ja seostamise üle; aidata neil mõtestada, mida ja miks tunnis (kodutöödena) tehakse;
- õppemeetodite valikul mõelda, kuidas õppijat veel aktiveerida, nii et juhitud arutelu poleks ainus ja valdav meetod (ka siis, kui õpilasi on klassis ainult kaks);
- kõike, mida õpilased suudavad teha, peaksid nad ise tegema ja õpetajal tuleb siis muidugi palju tagasisidet anda; paiguti esines vaadeldud tundides õpetajate poolt „üle hoolitsemist“;
- õppe- ja klassivälise töö planeerimisel kasutada ära lõimingu võimalused; aidata õpilastel mõista õpitava tervikut ja üksikosi;
- läbi erinevate refleksioonimeetodite toetada õpilaste teadlik-olemist üldpädevuste kujundamise

võimalustest ja arendamise vajadustest;

- kõik nimetatud tegevused mõtestada ja kujundada tundides rakendatavateks;
- oma kutsealase arengu vajaduse ja sellega seotud täienduskoolituse vajaduse täpsemaks selgitamiseks kasutada erinevaid refleksioonivorme.

Kokkuvõtteks saab öelda, et kooli sotsiaalne ja vaimne õpikeskkond on valdavalt õpilast ja tema vajadusi toetav. Õpetajatele jääb ülesandeks arendada oma kutsealaseid oskusi konstruktivistliku õpikäsituse rakendamisel ja koostöösuhte ülesehitamisel, rakendada tõhusalt kujundavat hindamist ning kaasata õpilasi enam õpieesmärkide sõnastamisse.

Kooli õppekavas on ära toodud õpetaja töökava koostamise põhimõtted. Kõik töökavad ei ole nende põhimõtete järgi koostatud. Töökavades on toodud õppenädal või tundide toimumise aeg, teema ja alateemad. Mõnest töökavast puuduvad õpiväljundid, mõnest tunnitegevused/meetodid ja/või hindamise meetodid. Kui mõnedes töökavades olid ära näidatud käsitletava teema võimalused lõiminguks ja/või läbivateks teemadeks, siis üldpädevuste kujundamise kohta seal info puudub. Kooli arengukava koostamisel on nende võimaluste üle arutletud ning näidatud tabelivormis, missuguste ainete raames milliseid üldpädevusi oleks võimalik rakendada, kuid õpetajate töökavade põhjal võib järeldada, et igapäevases õppetöös see ei realiseeru.

2.3. Hariduslike erivajadustega laste/õpilaste õppe korraldus

2013/2014. õppeaastal pöördus Vormsi Lasteaed-Põhikooli direktori poole mitu lapsevanemat, kelle elukoht ei ole Vormsi saarel, uurimaks koduõppe võimalusi. Sellelaadne varasem kogemus koolil puudus, kuid möödunud õppeaastal lõpetas üks õpilane sel moel põhikooli. Arutanud valmisolekut ja tingimusi õppenõukoguga, täiendati kooli õppekavas peatükki *Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted*, kus nüüdseks on tabeli kujul kirjeldatud IÕK rakendamise põhimõtted, sh koduõppe rakendamise põhimõtted. Käesoleval õppeaastal õpib Vormsi Lasteaed-Põhikooli 21-st õpilasest seitse individuaalse õppekava alusel.

Tabel 1. Õpilaste jaotus klassiti ja IÕK alusel õppijad

Klass	Õpilaste arv klasside kaupa	Osalevad igapäevaselt koolis õppetööl	Koduõpe lapsevanema soovil	IÕK ja distantõpe Goo Classroom
-------	-----------------------------	---------------------------------------	----------------------------	---------------------------------

				keskkonnas
Liitklass I-II	I – 2	2	-	-
	II – 2	2	-	-
Liitklass III-IV	III- 2	1	1	-
	IV – 2	1	1	-
V klass	V – 1	-	1	-
Liitklass VI-VII	VI – 3	2	1	-
	VII – 4	3	-	1
Liitklass VIII-IX	VIII – 3	2	-	1*
	IX – 2	1	-	1
Õpilasi kokku 2014/2015	21	14	4	3

* nimekirjas on üks mitte-koolikohustuslik õpilane, kes on 21-aastane ja võiks osaleda mittestatsionaarses õppes, kuid õppenõukogu soovitusel osaleb õppetöös koos päevaõppe õpilastega, et õpitulemuste saavutamise oleks paremini toetatud.

Seitsmest õpilasest neli on koduõppel lapsevanema soovil ja lapsevanem ise õpetab last. Õppekavas kirjeldatud korra kohaselt toimuvad kaks korda aastas neile õpilastele koolis tasemetööd, vestlus, testid, mille põhjal aineõpetajad annavad õpitulemuste saavutatuse kohta hinnangu. Tegelikult käivad lapsed koolis kohapeal sagedamini, vähemalt korra õppeveerandis. Koduõppe taotluse vorm on toodud lasteaed-põhikooli kodulehel. Koduõppe taotlused on õppenõukogu poolt üle vaadatud ja kinnitatud. Ühel taotlusel olid märkimata koduõppe taotlemise põhjused. Kaks õpilast õpib individuaalse õppekava alusel küll ka lapsevanema soovil, kuid kuna lapsevanematel puudub pädevus last ise õpetada, on IÕK koostatud aineõpetajate poolt ja õpe toimub elektroonilises GoogleClassroom keskkonnas. Ühele õpilasele on koostatud IÕK põhjusel, mida on kirjeldatud tabelis 2 all (tärniga).

Enamus individuaalseid õppekavasid on üleval elektroonilises dokumendikeskkonnas Google App for Education; puuduvad muusika, käsitöö ja vene keele õppekavad. Olemasolevad IÕK-d sisaldavad loetelusid õpitulemustest, õpitavaid teemasid, arvestuslike tööde tähtaegu ja teemasid, viiteid elektroonilistele õpikeskkondadele.

Hindamiseks laste ja õpilaste individuaalsuse ja arengu toetamise tõhusust, toimuvad lasteaed-põhikoolis iga kahe nädala tagant HEV teemadega seotud koosolekud. Lisaks toimuvad kaks korda aastas, novembris ja märtsis ekspertkoosolekud, millel osalevad direktor, kooli klassi- ja aineõpetajad, lasteaiaõpetaja, HEV koordineerija ja logopeed-eripedagoog. Ekspertkoosolekul jagatakse infot õpilaste õppetulemuste ja üldise arengu kohta, antakse ja küsitakse nõu ning tehakse otsuseid edasiseks.

Tabel 2. HEV õppe korraldus Vormsi Lasteaed-Põhikoolis

Kehtestatud õppekavas (jah/ei)	Kooli õppenõukogu arvamus (jah/ei)	Kooli hoolekogu arvamus (jah/ei)	Kooli õpilasesinduse arvamus (jah/ei)	Õppekava avalikustamine veebis (jah/ei)	Koordineerija määramine (dir kk nr, kuupäev)
Jah	Jah	Ei	Ei	Jah	Jah. Direktori käskkiri nr 7-9/19/2014 26.09.2014

EHISE andmetel on Vormsi Lasteaed-Põhikoolis lasteaia ja kooliosas kokku 16 HEV last/õpilast, 5 lasteaia osas ja 11 kooliosas.

Lasteaia osas esineb neljal lapsel kõnepuue ning neile rakendatakse logopeedi abi, kui logopeed käib üle nädala ühel päeval saarel kooliõpilastega tööd tegemas, kuid need lapsed vajaksid häälikuseadet vähemalt kahel päeval nädalas. Põhikooli osas on kahel õpilasel kirjutamis-, lugemis- ja/või arvutamiskõrge ja neist omakorda ühele on märgitud ajutine õpiraskus. Ajutine õpiraskus on märgitud veel kahele õpilasele, üks neist on olnud mitu aastat õppes eemal, nüüd on asunud uuesti õppima IÕK alusel; üks õpilane on elab koos oma perega välisriigis ja on nõ distantsõppel. Kolm ühe pere last on koduõppel lapsevanema soovil, kuna peres räägitakse õppekeelest erinevat emakeelt. Ühele õpilasele on märgitud õpiraskus; ühele õpilasele kõnepuue.

Vormsi Lasteaed-Põhikooli laste ja õpilaste arengut toetavad järgmised tugispetsialistid:

Omavalitsus ostab I tasandi logopeedi teenust Läänemaa Rajaleidja keskuselt, kuid see ei ole logopeedilist tuge vajavate laste arvu arvestades piisav. Logopeed käib saarel ühel päeval üle nädala. Psühholoog lahkus saarelt mandrile ja töötab teises omavalitsuses. Direktori ettepanekul käib ta lepingu alusel 2-3 korda õppeaastas Vormsi Lasteaed-Põhikoolis, teeb vajadusel lapse arengu kohta info saamiseks teste, vestleb õpilastega ja vajadusel nõustab õpetajaid.

Alates käesolevast õppeaastast töötab lasteaiaosas õpetaja, kellel on eripedagoogika alane väljaõpe ning kes suudab juba lasteaia märgata, kui lapse arengu toetamine vajab eripärast sekkumist.

Tabel 3. Rakendatavad tugimeetmed HEV õpilase arengu toetamiseks

	Haridusliku erivajadusega laste/õpilaste arv	
	EHIS	Dok/ Ind arengu kaart
Individuaalne õpe lasteaia lapsele logopeedilise abi osutamiseks	4	0
Individuaalne õpe põhiharidust omandavatele õpilastele logopeedilise abi osutamiseks	4	0
Individuaalne õpe lasteaia lapsele eripedagoogilise abi osutamiseks	1	0
Individuaalne õpe põhiharidust omandavatele õpilastele eripedagoogilise abi osutamiseks	0	0
Koduõpe vanema soovil ja vastutusel	4	4
Individuaalne õppekava /koduõpe vanema soovil ja kooli vastutusel	2	2
Individuaalne õppekava ajutise õpiraskuse ületamiseks	1	1
LÕKi õpilased tavaklassis	0	0
Õpiabi tunnid ajutise õpiraskusega õpilasele	0	0
Kokku	16	7

Lasteaed-põhikooli direktor on määranud käskkirjaga HEV koordineerija, kelle ülesanded on sõnastatud töölepingus: tutvustab lapsevanematele ja lastele HEV õppe võimalusi koolis, teeb koostööd logopeed-eripedagoogiga info vahetamiseks ja vajaliku arendustöö läbi viimiseks, probleemide põhjuste väljaselgitamiseks, teeb ettepanekuid direktorile õpilase üle viimiseks IÕK-le või koduõppele. Üle nädala teeb infotunnis koduõppel ja/või IÕK-del olevate õpilaste kohta ülevaate, kuidas neil läheb, millal tulevad saarele õpetajatega kohtuma jms. Nõustab õpetajaid HEV laste küsimustes. Individuaalse arengu kaarte HEV õpilaste kohta sisse seatud ei ole, ei koduõppel, IÕK-l ega ka logopeed-eripedagoogi juures käivate laste kohta. Elektroonilises keskkonnas Google App for Education on loodud iga põhikooli õpilase kohta tabel, kus on kirjas eksperthinnangud tema arengu kohta, tema anded ja huvid, rakendatud tugiteenused, nende mõju, eripedagoogi märkused ja tugimeetmete lõpetamine. Neist moodustub kooli koondtabel. Õpilastabelid on aluseks klassijuhatajate poolt läbi viidud arenguestlustel. Logopeed-eripedagoog teeb laste arengu kohta endale märkmeid, individuaalse arengu kaarte ei täida.

Õpilastel on võimalik täiendavat õppimise alast tuge saada aineõpetajate konsultatsioonitundides. Lähtuvalt eksperthinnangutest soovitatakse õpilastele lisatunde ainealaste oskuste parandamiseks. Igal aineõpetajal on õpilaste jaoks üks konsultatsioonitund nädalas.

Kooli õppenõukogu protokollide päevakordades olevad otsused, mis puudutavad hariduslike erivajadustega õpilaste õppimise toetamist ja või õpilaste individuaalsusega arvestamist, on järgmised:

IÕK määramine ja üleviimine koduõppele, IÕK-l olevate õpilaste koduõppe jätkamine või lõpetamine. Õppenõukogu protokollis 28.augustist 2014 nr 5 on märgitud käesoleva õppeaasta fookus õppe- ja kasvatustöös – õpilase arengu toetamine, õpilaste ainulaadsusega arvestamine, õppekava arendus.

Käesoleval õppeaastal logopeedilist abi saavate õpilaste nimekiri ei olnud järelevalve toimumise ajaks direktori poolt kinnitatud, kuna logopeed polnud jõudnud veel kõigi lastega tegeleda ja otsust teha. Kõnearendustundide tunniplaani ja päevaplaani tehakse igaks uueks nädalaks logopeed-eripedagoogi poolt kokkuleppel õpetajatega.

Logopeed-eripedagoog töötab HEV laste ja õpilastega ühel päeval üle nädala, mis õpetajate ja logopeed-eripedagoogi hinnangul pole piisav. Tunnid toimuvad individuaalselt või kahe, maksimaalselt nelja õpilasega korraga.

III KOKKUVÕTE

Järelevalve eesmärk Vormsi Lastead-Põhikoolis oli selgitada,

- 1) kuidas on korraldatud koolieelse lasteasutuse ja põhikooli kui ühe asutusena tegutseva haridusasutuse juhtimine ning õppe- ja kasvatustegevus tagamaks uue õpikäsituse rakendamine ja loomaks keskkonda, mis toetab iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut;
- 2) kuidas on tagatud iga õpilase arengu toetamine ühes maakonna väikestest põhikoolidest, mis asukoha tõttu väikesaarel on mõneti maakonna muust hariduselust eraldatud, kus neljale õpilasele rakendatakse koduõpet, kahe õpilase puhul rakendatakse distantsõpet individuaalse õppekava (IÕK) alusel ja ühe õpilase puhul individuaalset õppekava pikaajalise õppes eemalviibimise ja sellest tingitud ajutise õpiraskuse tõttu;

1. Vormsi Lastead-Põhikooli juhtimisel lähtutakse haridusasutuse põhimäärusest, arengukavast, üldtööplaani, lasteaia ja kooli õppekavast, lasteaia ja kooli kodukorrast. Sisehindamise aruannet koostatud ei ole, kuid arengukava koostamise protsessis on rakendatud sisehindamise meetodeid.

Vallavanem tunnustab praeguse direktori tegevust ja arenguplaane ning on valmis igati kooli toetama. Kooli tugevusteks peab ta innovaatilise mõtteviisiga direktorit, õpilaste ja õpetajate suhtarvu, mis võimaldab pedagoogidel jõuda iga õpilaseni. Lasteaed-põhikoolil on hoolekogu, kuid see pole alates 2013. aasta sügisest koos käinud ning sellest hiljem koostatud otsustele arvamust andnud. Õpilasesindust koolil ei ole, kuid väikese õpilaste arvu juures – 14-15 – on võimalik kõik küsimused õpilastega läbi arutada.

Põhimõtet, et õpilase individuaalsus peab saama toetatud, realiseeritakse sel moel, et iga õpilane valib lisaks ühe ainetunni, mis kõige enam tema huve toetab ning selles tunnis tegeletakse ainega õppekavaüleselt, enam õpilase huvidest lähtuvalt. Järelevalve käigus uuriti ka 4.-9.klassi õpilastele rahulolu kooli vaimse ja sotsiaalse õpikeskkonnaga. 100% vastanutest märkis, et tunnevad ennast koolis turvaliselt; kui jäävad õppimisega hätta, saavad õpetajatelt abi küsida ning et õpetajad on abivalmis. 88% õpilastest märkis, et õpetaja aitab nii palju kui nad seda vajavad, et nad on koolis rahul ja õnnelikud, ning iseseisvad ja vastutavad oma õppimise eest.

Järelevalve tulemusena võib öelda, et kooli sotsiaalne ja vaimne õpikeskkond on valdavalt õpilast ja tema vajadusi toetav. Õpetajatele jääb ülesandeks arendada oma kutsealaseid oskusi konstruktivistliku õpikäsituse rakendamisel ja koostöösuhte ülesehitamisel, rakendada tõhusalt kujundavat hindamist ning kaasata õpilasi enam õpieesmärkide sõnastamisse. Konstruktivistliku õpikäsituse, sh üldpädevuste saavutamiseks vajalike tegevuste rakendamise ja lõimingu olulisus ja vajalikkus on õpetajate poolt mõistetud, kuid ei realiseeru veel vajalikul määral. Täna on see nii tõenäoliselt paljudes Eestimaa koolides, sest küsimus pole ainuüksi uute meetodite ja tegevuste ja/või haridustehnoloogia rakendamises, vaid õpetaja uskumuste ja identiteedi muutumises. Vormsi Lasteaed-Põhikooli õpetajad kasutavad tundides ja koduõppel olevaid õpilasi juhendades IKT vahendeid julgesti ja tänu koolitustele nende pädevus selles osas ka kasvab. Järelevalve järgselt on lasteaed-põhikooli õpetajaskonnale tehtud ettepanekuid tänapäevase õpikäsituse, üldpädevuste ja lõimingu paremaks rakendamiseks.

2. Vormsi Lasteaed-Põhikooli direktor ja õpetajaskond on võtnud endale ülla eesmärgi ja ülesande õpetada ja toetada väljaspool Vormsit elavaid HEV õpilasi, kes erinevatel põhjustel muidu koolitöö katkestaksid või õpiksid igasuguse motivatsioonita ja vastu tahtmist koolis, millest nad pole edulmust saanud. Võimalused ja valmisolek on personali poolt läbi arutatud ja põhimõtted fikseeritud kooli õppekava peatükis „Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted“. Õppetöö toimub distantsõppena elektroonilises keskkonnas GoogleClassroom. Möödunud õppeaastal lõpetas üks õpilane sel moel põhikooli. Käesoleval õppeaastal õpib Vormsi Lasteaed-

Põhikooli 21-st õpilasest seitse muus keskkonnas, kui seda on koolimaja. Neist neli õpilast on koduõppel lapsevanema taotluse alusel. Neile õpilastele koostatud õppekavad on üleval elektroonilises keskkonnas Google App for Education, üksikud IÕK-d puudusid. Olemasolevad IÕK-d sisaldavad loetelusid õpitulemustest, õpitavaid teemasid, arvestuslike tööde tähtaegu ja teemasid, viiteid elektroonilistele õpikeskkondadele. Koduõppe taotluse vorm on toodud lasteaed-põhikooli kodulehel. Koduõppe taotlused on õppenõukogu poolt üle vaadatud ja kinnitatud. Ühest taotlusest puudusid koduõppele viimise põhjendused.

EHISE andmetel on Vormsi Lasteaed-Põhikoolis lasteaia ja kooliosas kokku 16 HEV last/õpilast, 5 lasteaia osas ja 11 kooliosas. Lasteaed-põhikooli direktor on määranud käskkirjaga HEV koordineerija, kelle ülesanded on sõnastatud töölepingus. Individuaalse arengu jälgimise kaarte HEV õpilaste kohta sisse seatud ei ole. Rajaleidja keskuse logopeed-eripedagoog teeb laste arengu kohta endale märkmeid, individuaalse arengu kaarte ei täida. IÕK-l, sh koduõppel olevate laste kohta on elektroonilises keskkonnas avatud tabel, milles tehakse märkmeid rakendatud tugimeetmete kohta.

Hindamaks laste ja õpilaste individuaalsuse ja arengu toetamise tõhusust, toimuvad lastead-põhikoolis iga kahe nädala tagant ekspertkoosolekud, millel osalevad direktor, kooli klassi- ja aineõpetajad, lasteaiaõpetaja, HEV koordineerija ja logopeed-eripedagoog. Ekspertkoosolekul jagatakse infot õpilaste õppetulemuste ja üldise arengu kohta, antakse ja küsitakse nõu ning tehakse otsuseid edasiseks.

IV Ettepanekud ja soovitused kooli direktorile.

Ei ole.

V Ettepanek kooli pidajale

1. Rakendada tööle Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoolekogu kooli sisuliste arendusküsimustega tegelemiseks, nii nagu seda näeb ette põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 73 lõige (1).
2. Leida võimalusi logopeedi teenuse rakendamiseks vähemalt kahel päeval nädalas.

VI Ettekirjutused kooli direktorile

Ettekirjutus ja selle alus	Täitmise tähtaeg
Tagada õpetajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele <i>Õiguslik alus: Haridusministri 29. augusti 2013. a määrus nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“</i>	01.09.2015
Viia lasteaia osa õppekava vastavusse koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga <i>Õiguslik alus: Koolieelse lasteasutuse seadus § 16</i>	01.09.2015
Korrastada koduõppega seotud dokumentatsioon <i>Õiguslik alus: Haridusministri 11.08.2010 määrus nr 40 „Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord“</i>	02.02.2015
Tagada HEV-õpilaste individuaalse arengu jälgimise kaartide/tabelite nõuetekohane täitmine <i>Õiguslik alus: Põhikooli ja gümnaasiumiseadus §48 (6)</i>	23.03.2015
Uuendada haridusasutuse põhimäärus <i>Õiguslik alus: Koolieelse lasteasutuse seadus §9 (2), Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 66 (1)</i>	01.09.2015
Avalikustada lasteaed-põhikooli veebilehel ainekavad kui kooli õppekava osa <i>Õiguslik alus: Põhikooli ja gümnaasiumiseadus § 69</i>	01.02.2015
Viia läbi sisehindamine <i>Õiguslik alus: Koolieelse lasteasutuse seadus § 24 (2), Põhikooli ja gümnaasiumiseadus § 78</i>	01.09.2016

VII Riikliku järelevalve teostaja:

Mare Tereping

Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna nõunik